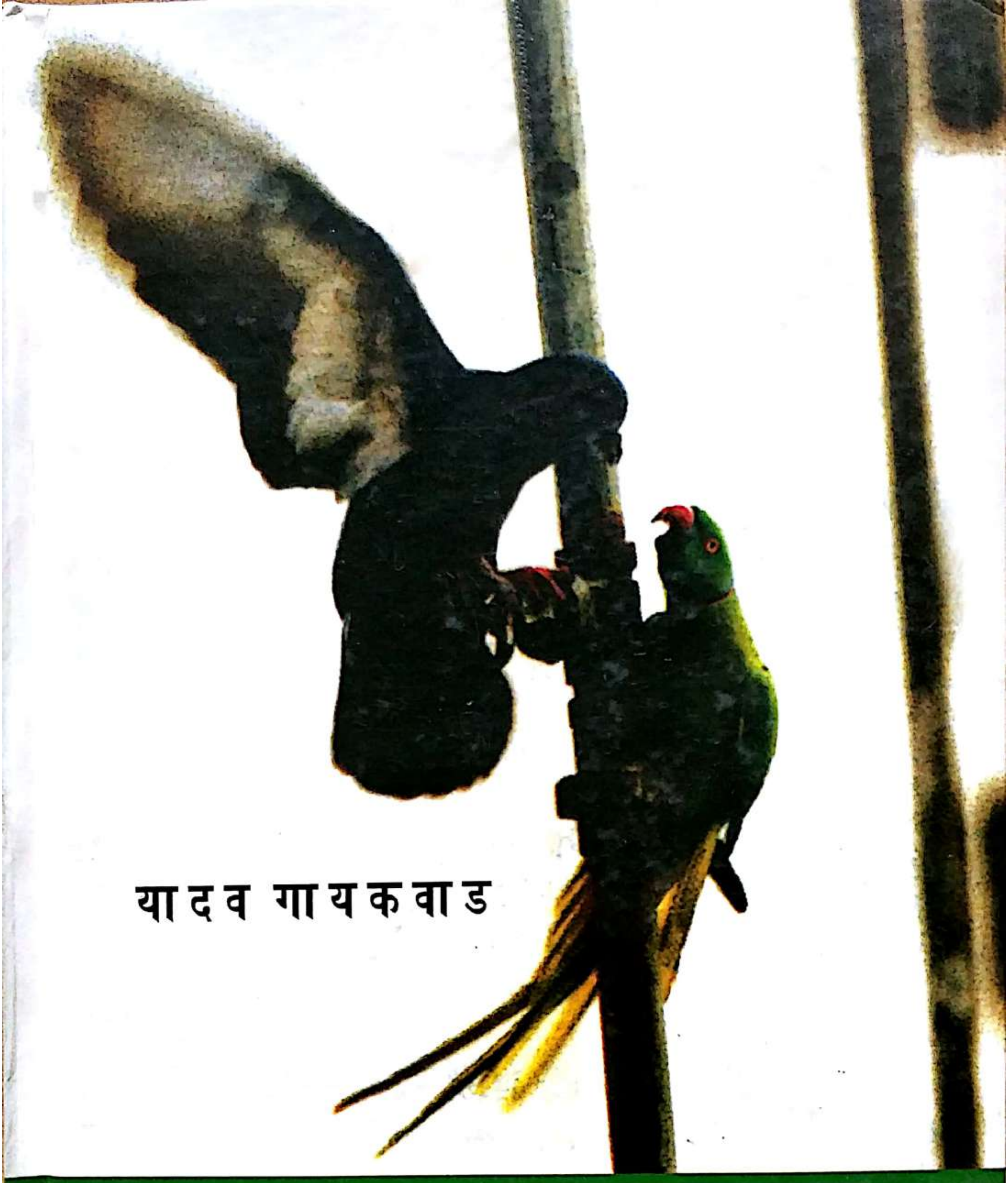

यादव गायकवाड

समकालीन शिक्षण

Scanned by CamScanner

प्रा. यादव गायकवाड हे मूलभूत अभ्यासक, बहुश्रुत आणि चिकित्सक असे व्यक्तिमत्त्व आहे. 'समकालीन शिक्षण' हा ग्रंथ त्याची साक्ष आहे. शिक्षण आणि समाज, शिक्षण आणि संस्कृती ह्यांचा विचार पृथकपणे करता येत नाही. अशी त्यांची धारणा आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, महात्मा जोतीबा फुले आणि राजर्षी शाहू महाराज यांचा क्रांतिगर्भ वारसा घेऊन आयुष्यभर वाट चालण्याची त्यांची प्रतिज्ञा आहे. म्हणूनच त्यांचे चिंतन तर्कनिष्ठ, अनलंकृत, परखड, निर्भय आणि प्रसंगी उपरोधिकही दृगोचर होते.
प्रा. गायकवाड ह्यांचा प्रस्तुत ग्रंथ प्राधान्याने शिक्षण व्यवस्थेचा निर्लेपपणे आंतर्बाह्य विचार करणारा आहे. पूर्वग्रह न जोपासणाऱ्या विवेकी अभ्यासकांना 'समकालीन शिक्षण' हा ग्रंथ पथप्रदर्शक ठरेल, असा मला विश्वास वाटतो.

डॉ. गंगाधर पानतावणे

निर्मल प्रकाशन, नांदेड

ISBN No. 978-81-8287-205-9

Scanned by CamScanner

प्रथम आवृत्ती
१२ जुलै, २०१३

सर्व हक्क
सौ. संजीवनी गायकवाड

प्रकाशक :
निर्मलकुमार सूर्यवंशी
निर्मल प्रकाशन
'कृष्णाई', नरहर कुरुंदकर मार्ग, कैलासनगर,
नांदेड. मो. ९४२२८७०३९३

निर्मल प्रकाशन - ४८६
ISBN - 978-81-8287-205-9

समकालीन शिक्षण

मुखपृष्ठ
नयन बाराहाते
सृजन कम्युनिकेशन्स, नांदेड.
मो. ९४२२१७०६२३

अक्षरजुळवणी
मो. मुर्तुजा अथर

मुद्रक
मधुराज प्रिंटर्स, पुणे.

किंमत : ६०० रु.

Scanned by CamScanner

समकालीन शिक्षण

अनुक्रम

मनोगत ७

प्रस्तावना १५

अ

१) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचे शिक्षणविषयक धोरण आणि सद्य:स्थिती २३

२) राजर्षी शाहू महाराजांची शिक्षण विषयक भूमिका ६३

ब

अब्राह्मण लिंकनची पत्रे

१) सिर्फ हंगामा खडा करना मेरा मक्सद नही ७३

२) शिक्षण क्षेत्रातील हरळी कुंदा ८१

३) विद्यापीठ नामांतरासाठी वाया गेलेले दिवस ९०

४) आम्ही भारताचे लोक आणि त्या भारताचे लोक ९६

५) बापसे बेटा सवाई, तरी प्रवेश देण्याची का केली घाई ? १००

६) खाजगी शिकवणी, गुरुजी या पापाचे शिल्पकार कोण ? १०४

७) निमित्त आरक्षणाचे, संघर्ष तुमचा–आमचा ११०

८) प्रौढ शिक्शाण की फ्रॉड शिक्शाण ११६

९) शालेय रंगभूमी हीच रंगभूमीचा पाया ठरावी १२२

१०) खरेच हिंदुत्त्ववादी म्हणतात तसा हिंदू सहिष्णू आहे का ? १२८

११) कुसुमाग्रज : पुतळे आणि जातीयवाद १३७

१२) समाजकंटक, मनोरुग्णाचे डॉ. आंबेडकरांच्या पुतळ्याशी भांडण आहे का ? १५०

१३) ते परीक्षेत कॉपी का करतात ? १५५

१४) आंबेडकरी विचार नाकारणे शक्य आहे का ? १६२

१५) शताब्दीच्या कार्यक्रमातील चर्चेचा धिंगाणा १६८

Scanned by CamScanner

१६) मास्तर, तुम्हाला शाल, श्रीफळ आणि आम्हाला भोपळे ? १८१
१७) जातीसंगे माती खावी असे सांगता म्हणून १९२
१८) कोकीळकंठी स्वरातून आलेल्या विषाची चव २०३
१९) विद्यार्थी मित्रांसाठी दोन शब्द २१३
२०) एस. आर. टी. विद्यापीठांच्या कुलगुरूंना दोन पत्रे २२
२१) कुलपतींना पत्र २४०
२२) भारतीय न्यायव्यवस्थेस पत्र २४८
२३) मा. एस. एम. कृष्णा यांना पत्र. २५८
२४) पात्र व अनुभवी माणसे प्राचार्यपदासाठी अनुत्सुक का ? २६७

क

१) नव्या द्रोणाचार्यांना आधुनिक एकलव्याने भेट दिलेला थम्सअप २७३
२) लॉर्ड मेकॉलेच्या थोबाडीत मारणारे देशी शिक्षण महर्षी २८७
३) डॉ. सूर्यनारायण रणसुभे यांचा भाबडेपणा आणि प्रश्नोपनिषद २९३
४) प्राध्यापकांची निवड प्रक्रिया, स्वरूप आणि चिकित्सा ३००
५) प्राध्यापकांच्या निवड प्रक्रियेतील साहेबीविषाणूचे जातवास्तव ३०९
६) मठ्ठ प्राध्यापकांचे लठ्ठ पगार ३१९
७) नेट-सेट नगद -उधार चर्चेतील काही प्रश्नोत्तरे ३२८
८) पीएच.डी. उच्चशिक्षणातील क्रांती की आर्थिक लाभासाठीच्या रांगा ३३५
९) एकविसाव्या शतकातील उच्च शिक्षणासमोरील आव्हाने ३४२
१०) जागतिकीकरण आणि उच्च शिक्षण ३५८
११) शिक्षणाच्या खाजगीकरणाचा अन्वयार्थ ३८५
१२) स्वायत्त महाविद्यालयाचे मृगजळ आणि तृषार्तजनांचा आक्रोश ३९३
१३) महाविद्यालयांना स्वायत्तता देताना विचारात घ्यावयाचे मुद्दे ४०१
१४) नॅक नॅक वन टू का फोर ४१०
१५) हे नॅक देवा आमच्यासाठी (A++) द्यावा ४१९
१६) नॅक कमिटीसोबतचा मूक संवाद ४२७
१७) नॅक कमिटीने यावं; आम्हाला पापमुक्तीचे प्रमाणपत्र देऊन जावं. ४३५
१८) खाजगी शिक्षण संस्थांनी आम्हाला काय दिले ? ४४३
१९) शैक्षणिक संस्थानाच्या अनुदान मागणीतील नैतिक संदर्भ ४५१
२०) खासगी शिक्षण संस्थांसाठी सरकारी विशेष अनुदान ४५७
२१) महाविद्यालयाच्या अस्तित्वाचे प्रश्नचिन्ह आणि आमची उपयुक्तता ४६५
२२) क्रीडाक्षेत्राची उपेक्षा व्यक्तिगत व सामाजिकदृष्ट्या अपायकारकच ४७१

Scanned by CamScanner

२३) परीक्षा विषयक प्रश्नांचे कुटोपनिषद ४८१

२४) मराठी भाषा : अस्तित्व आणि अस्मितेचा गृहपाठ ४८८

२५) मराठी भाषेसमोरील आव्हाने आणि उपाय ४९६

२६) मराठीचा अभ्यासक्रम : डॉ. साहेब खंदारे व डॉ. यशवंत साधू आणि इतर ५०५

२७) उच्च शिक्षण क्षेत्रातील भय, भ्रष्टाचाराची चर्चा ५१४

२८) महाराष्ट्रातील व मराठवाड्यातील उच्चशिक्षणाचा तौलनिक अभ्यास ५२२

२९) वंचितांचे शिक्षण संवाद परिषद २००९ ५४०

परिशिष्ट १ ५४६

परिशिष्ट १ ५५३

लेख परिचय ५५७